

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

14. De Precariis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

Demum hic addi potest, quod Ecclesia vocans rem alienatam, sive per viam nullam, sive per viam *restitutionis* teneatur restitui reddere pretium, quod ab eo acceptum, ne contra naturalem aequitatem cum aliena pecunia locupletetur. *l. quod si minor. 24. ff. de Minor. l. si fundator. 13. ff. de Rebus eorum, qui sub. tit. C. de l. utere. 1. 4. C. de Pr ad. minor.* hoc, quatenus ex pretio Ecclesia locupletior facta est, idque in suam utilitatem convertitur: at vero si pretium penes Praelatum alienantem casu perierit, aut male contumptum sit, Ecclesia ad refundendum illud pretium non tenebitur, sicut ita circa mutuos (quorum jure Ecclesia utitur, *c. 1. de m. integr. rest.*) revocantes res suas male alienatas aperte constitutum est *in d. l. quod si minor. 24. ff. de Restitutio. 4. l. patri. 27. ff. de item ex diverso. ibi. juvenis autem. eatenus ex pretio reddere, quatenus ex ea pecunia factus est locupletior. C. de Minor. l. praedictorum. 10. C. de Prae. minor. ibi: pro ea dumtaxat parte conveniri permittet, quam in facultate tuas rogatam esse constiterit. In hoc ipsum, quod pretium in utilitatem Ecclesiae convertitur sit, ab emptore probandum esse, tradit Barb. *in c. si quis 6. b. t. sub m. 9. Et tenet Fachinus 2. Controv. cap. 4.* ubi tamen quosdam dissentientes allegat.*

TITULUS XIV.

De Precariis.

SUMMARIUM.

1. Precaria quid?
2. Inter precarias & Precarium differentia.
3. Precaria an necessario dentur causa remunerationis, vel gratis?
4. Precarium Concesso requirit alienationis solemnitas.

5. Precariae irrationabiliter concessae possunt revocari non obstante parva conventionali.

6. Precarium renovatio quinquennalis cur statuta?

7. Ex Precario qualis datur actio. licet ex pacto nudis quando conditio ex canone vel lege?

Precariae dicuntur contractus a jure Canonico introductus, quo alicui ad precas, & plerumque causa remunerationis fundus, vel res Ecclesiae ad dies vitae vel aliud tempus cum ordinaria alienationis solemnitate conceditur, ea lege, ut singulis quinquenniis renovatio hujus concessionis petatur. *cap. 1. & ibi DD. h. t.*

Dico I. Precarias esse contractum *Jure Canonico* introductum: quia in *Jure Civili* habetur quidem contractus, qui dicitur *Precarium*, ut *ff. C. de Precario.* non autem contractus *Precariae*; & praeterea uterque contractus ab invicem plurimum differt, nam de substantia *Precarii* est, ut ad nullum certum tempus res alicui gratis utenda concedatur, ac ad libitum concedentis revocetur. *l. 1. ff. de Precario.* adeo quidem, ut nec ex conventionione partium tempus aliquod recte apponatur *Precario*: cum enim propria differentia *Precarii* ab aliis contractibus sit, quod ad nutum revocari possit, si tempus aliquod determinatum apponatur, transibit in aliam speciem contractus, & fiet *commodatum* vel *usufructus*. *l. cum Precario 12. ff. de Precario.* At vero *Precariae* non conceduntur indeterminate, sed ad dies vitae, vel ad aliud longum tempus, neque revocantur, antequam tempus in conventionione expressum finiatur. *cap. fin. in fin. h. t.*

Dico II. *Precarias plerumque causa remunerationis* concedi, ita, si v. g. aliquis rem suam Ecclesiae donaverit, poterit haec res eidem vicissim ad dies vitae in *Precariam* concedi. Similiter potest aliquis *precarias* obtinere, licet de facto nihil Ecclesiae donaverit, dummodo promissionem faciat, quod post certum tempus vel saltem in tempore mortis velit Ecclesiae aliquid largiri. **Videtur**

deatur textus in *c. huiusmodi. 3. & cap. precaria. 4. causa. 10. q. 2.* Imò textum convincentem non reperio, quòd de substantia precariæ sit, ut præcisè causâ remunerationis fiat, & plerique Interpretes hac de re mentionem non faciunt, nec remunerationem in conditione precariæ ponunt. Nisi quòd Joann. Honorius *hoc tit. num. 2.* doceat, precariam differre à precariis, quòd illa detur causâ remunerationis ad instar temporalis & gratuiti usufructus in hæredes non transitorii. *arg. c. precaria, ubi Glossa in V. precaria. 10. q. 2. & c. sepe. 72. V. sub precaria. 12. q. 2.* ista verò magis contractui Emphiteutico ad hæredes quoque transitorio, nisi aliter conventum fuerit, assimilentur; sed DD. passim & Glossa *Precariam & Precarias* pro Synonymis accipiunt, & fortassis canones plurali numero usi sunt propter multiplicatas illas novationes quinquennales, quæ in hoc contractu fieri solent.

Dein non est de substantia precariæ, ut semper gratis concedatur, potest enim contrahi pro annua aliqua recompensatione vel pensione. *Pan. in c. 1. b. tit. sub n. 3. cum Gloss. in c. sepe. 72. V. largitate. 12. q. 2.* Quamvis Barb. *in Collect. ad princ. huius tit. num. 9.* censet in precaria pensionem constitui non posse, & per hoc etiam ab Emphiteusi differre, in qua annuus canon solvitur: sed nullâ probat Juris autoritate, ab Emphiteusi autem sufficienter differt precaria; tùm per repetitas renovationes; tùm quòd in precaria non transeat dominium utile in eum, qui precariam accipit, sicut transit in Emphiteutam, & plerumque tantùm temporalis concessio sit, teste ipso Barb. *d. l. num. 8.*

4 Dico III. ad concessionem precariæ requiri ordinariam solennitatem alienationis, de qua in *præced. Tit.* dictum, cum enim Extravagans *Ambitiosa. de Rebus Ecclesiæ non*

alien. in omni locatione *ultra triennium* illam solennitatem requirat, loquitur autem in concessione precariæ dicendum, quod hæc in effectu est elocatio *ultra triennium*: scilicet ad dies vitæ, vel aliud longum tempus.

Præterea hic adnotandum est, quòd precariæ ritè & ad determinatum tempus concessæ non possint pro voluntate concedentium ante elapsum tempus revocari. *fin. in fine b. tit.* si tamen precaria concessæ irrationabiliter & in damnum ecclesiæ, ab ipso concedente, aut tunc ejus jure ordinario per viam nullatenus solennitates adhibita non sunt, vel tunc per viam restitutionis in integrum vocari debeant, ut etiam in *dict. Tit.* generaliter de rebus Ecclesiasticis male aliis explicatum.

Imò tamen si *pana conventio* non sit adjecta, ut v. g. contraveniens committens precariæ 100. in penam solveret, nihil minus statuit S. Pontifex in *c. 2. b. tit. 1. na antecessoris successorem obligari* possit. Id quòd Barb. *in Collect. ad princ. idem cap. 2. n. 5.* interpretatur procul sive successor revocans precarias precariæ causam in iudicio, sive non: licet enim velint, esse de natura *pana conventio* ut debeatur, quamvis contraveniens contractui justam litigandi causam habens modo in iudicio condemnatus, & contractus approbatus fuerit, *l. qui de 122. §. duo fratres. ubi Bartholus & ff. de Verb. oblig.* (quòd secus est in legali expensarum Judicialium, ubi litigandi causa excusat. *cap. calumniam* & ibi Gloss. *in verbo. victori. de Precariis* in præfato tamen *cap. 2.* pena precipue subiciata intelligitur, ne metu eius precipue revocatione intentanda abstinere. *Facit in l. quero. 54. §. 1. ff. Locati.*

Dico IV. Precariam singulis quibus

renovandam esse. *cap. 1. h. tit.* quæ renovatio ex eadem ratione introducta est, si in investitura in feudo à novo vasallo vel in feudo recipienda, ne scilicet lapsu temporis memoria pereat, & precariam accipiens in Ecclesiasticam, tanquam propriam possidet, *cap. sepè. 72. causâ 12. q. 2.* Unde DD. communiter cum Panorm. *inc. 1. h. tit. m. 1.* docent, quòd sicut Vasallus non potest investituram feudum amittere, ita etiam non potest precarias, & omittens quinquenariam renovationem.

Scholastica hic adjungi posset *questio*, quæ qualis ex hoc contractu preciarum dicitur actio? In primis non est dubium: quin precarius datur actio, sunt enim verus contractus, pactum vestitum cum Juris Canonici & approbatione per ea, quæ in *Tit. de Pactis* traduntur. Qualiter autem vocari debeat hæc actio, apud DD. altum silentium est. Dico proinde, vel agendum est in foro ecclesiastico, & constat in hoc foro nomina actionum non solere specificari, dummodo materia actionis, sive ipsum jus petendi clare in libello exprimat, præsertim cum in Jure Canonico etiam ex pactis actio (quæ utique nominatas actiones non habent) actionem plurimi DD. concedant, ut in *Tit. de Pactis* dicitur, quam quidem actionem aliqui *condictionem* ex canone vocant, sed & *condictionis* nomen & formula vix in SS. Canonibus reperitur. Deinde *condictio ex lege* vel *canone* tunc potissimum & proprie datur, quando lex extraneam & proprie datur, quando lex extraneam contractus imponit obligationem, veluti, si Episcopus petat Procuracionem ratione visitationis sibi debitam, Parochus decimas &c. si enim verus contractus contractus, datur propria actio ex illo contractu.

Si verò agatur in foro civili (quamvis etiam in isto hodiernâ praxi formulæ actio-

num raro usitatae sint) tunc quia in Jure Civili precariæ contractus incognitus, adeoque *innominatus* censetur, dabitur ex eo, sicut ex contractibus innominatis: actio *prescriptis verbis*, *l. naturalis, s. ubi DD. ff. de Prescript. verbis.*

Verumtamen, cum Jus Civile supplementum præstet Juri Canonico, & vice versâ jus canonicum civili. *cap. 1. de Novi operis nuntiatione*, ideo ni fallor erroris argui non posset, qui diceret, sicut in Jure Civili actio ex contractu assumit regulariter nomen sui contractus, ut actio Precarij, commodati, locati, empti &c. ita eadem ratione non incongruè asseri, ex contractu preciarum nasci *actionem preciarum*. Argumento esse possunt, quæ in simili circa actionem *Emphyteuticariam* tradit Harp. *ad §. 3. tit. de Locat. & conducl. n. 576.*

Ex aliis verò pactis nudis specificum nomen contractus non habentibus, si juxta multorum sententiam de Jure Canonico datur actio, ea vocari potest, sicut de Jure Civili in contractibus innominatis (quando enim Jus Canonicum assiluit pacto, transit in contractum, ut in *Tit. de Pactis* dictum) *actio prescriptis verbis*. Et demum *condictio ex canone* competet ad instar *condictionis ex lege*, quando obligatio est citra verum contractum, nec alio speciali nomine actio desuper in Jure expressa est.

Circa contractum *precarij* (de quo rursus in *Tit. seq. dicendi* occasio occurret) ex *c. fin. h. tit.* adnotari potest, quòd non tantum expiret per mortem ejus, conceditur (quia cum sit species beneficij personalis, & intuitu personæ datum censetur, nec ad Successorem transit) sed etiam per liberam revocationem concedentis. Econtra autem si ipse concedens moriatur, non illico res precario accepta restituenda erit, quia heres repræsentat personam defuncti, & nisi revo-

cer, censetur continuare precarium à defuncto concessum. Imò tamen Dominus rem precario concessam alienet, non eo ipso expirat precarium, donec emptor illam rem à possessore avocaverit. *l. questum §. 2. ff. de Precario.*

Qualis autem culpa in precario præstanda sit, in *Tit. sequenti* commodius explicabo.

TITULUS XV. De Commodato.

SUMMARIÆ.

1. Commodatum quid, & an etiam detur in rebus immobilibus?
2. Commodatum est contractus gratuitus.
3. Quomodo differat à mutuo.
4. In commodato an detur compensatio?
5. In commodato res perit commodanti in mutuo ipsi debitori.
6. In commo præstat levissima culpa, nisi fuerit contractum in gratiam utriusque, num. 7.
7. Cur in precario præstat tantum lata culpa?
8. Commodatarius quando casum præstat.
9. Commodata res æstimato tradita an transferat periculum?
10. Mora quando faciat præstare casum; & ibi, si res fuisset etiam apud dantem peritura.
11. In commodato an levissima culpa præstanda sit in conscientia?

Commodatum est concessio alicujus rei gratuita in certum usum, ut eadem species, & non alia ejusdem generis nobis reddatur.

Dico I. Commodatum esse concessionem alicujus rei, quo nomine, quamvis communiter tantum veniant *res mobiles*, quæ de manu ad manum transire possunt, ut libri, equi, vestimenta & similia, *immobilia* autem, seu solo coherentia potius in usufructum concedi dicantur, nihilominus tamen si res immobilis alicui gratis sub nomine commodati concedatur, valebit con-

tractus, *l. 1. §. 1. ff. h. t.* Quod idem est in *d. §. 1.* & in *l. si gratuitam §. ff. de bo scriptis verbis.* constitutum est contra *incorporales*, nimirum servitus, hypothecationem, Jus pascendi, &c.

Dico II. Commodatum esse concessionem *gratuitam*; per hoc enim differt a *hæne*, quod hæc fiat pro certa pensionis æstimatione usûs, ut infra specialiter dicemus. Unde licet apud Germanos *commodatum*, *mutuum*, & *mutuum* eodem vocabulo *seygen/ verleyhen* nentur, à parte rei tamen hæc plurimum ter se differre, satis apparet, & magis plius apparebit.

Dico III. In commodato eadem *in specie & non in genere* restituenda se: est enim de natura commodati, ut dominium & possessio maneat penes commodantem solo jure utendi, & detur commodatarius translatio. *l. res commo ta. §. ff. hoc. tit.* Quare differt contractum à *mutuo*, quod mutuum committitur rebus usu consumptilibus, ut in *travino*, pecunia numerata ac similibus proinde non eadem res in specie, sed ejusdem generis restituitur, *l. 2. ff. de bus creditis.* transeatque dominium mutuatarij, ex quo eam commodare jure potest; dammodo suo tempore mutuo acceptam in genere reddat, ut frumentum pro frumento, pecunia pro pecunia &c. sed quia in commodato res in specie restituenda est, non poterit trahi in rebus usu consumptilibus, nisi ferme casu excepto, si nimirum ad præsentationem vel ostentationem volens dives commodari rogaret, ad quæ in specie restituenda se obligaret. *l. 3. §. ff. de hoc. tit.*

Unde etiam in commodato non datur compensatio. *l. ult. C. de hoc. tit. ibi: præ-*

E N C